

U 56/2024 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2014/32/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse sähköajoneuvojen latauslaitteista, paineistetun kaasun jakelulaitteista sekä sähkö-, kaasu- ja lämpöenergiamittareista (mittauslaitedirektiivin muuttaminen)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 29.11.2024 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2014/32/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse sähköajoneuvojen latauslaitteista, paineistetun kaasun jakelulaitteista sekä sähkö-, kaasu- ja lämpöenergiamittareista (COM(2024) 561 final) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 30.1.2025

Työministeri Arto Satonen

Erityisasiantuntija Emilia Tiuttu

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI
DIREKTIIVIN 2014/32/EU MUUTTAMISESTA SILTÄ OSIN KUIN ON KYSE
SÄHKÖAJONEUVOJEN LATAUSLAITTEISTA, PAINEISTETUN KAASUN
JAKELULAITTEISTA SEKÄ SÄHKÖ-, KAASU- JA LÄMPÖENERGIAMITTAREISTA
(MITTAUSLAITEDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN)**

1 Tausta

Komissio antoi 29.11.2024 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2014/32/EU (jäljempänä *mittauslaitedirektiivi*) muuttamisesta siltä osin kuin on kyse sähköajoneuvojen latauslaitteista, paineistetun kaasun jakelulaitteista sekä sähkö-, kaasu- ja lämpöenergiamittareista (COM(2024) 561 final).

Komissio on huomionnut ehdotuksen laadinnassa lakisäätteisestä mittaus toiminnasta vastaavien EU- ja EFTA-maiden viranomaisten yhteistyöverkostossa (WELMEC) tehdyn työn. Komissio julkaisi 20.9.2024 kannanottopyynnön, jossa aiheesta kiinnostuneita pyydettiin esittämään näkemyksiään 18.10.2024 mennessä.

2 Ehdotuksen tavoite

Ehdotuksella tehtäisiin mittauslaitedirektiiviin muutoksia, joiden tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaiset vaatimukset mittauslaitteille koskien sähköajoneuvojen latauslaitteita, paineistetun kaasun jakelulaitteita ja jäähdytyslaitteiden lämpöenergiamittareita, minkä lisäksi sähkö- ja kaasumittareiden osalta on tarkoitus päivittää sääntelyä huomioiden älykäs mittaus.

Mittauslaitedirektiivin soveltamisala ja olennaiset vaatimukset ovat pysyneet muuttumattomina yli 20 vuoden ajan, minkä vuoksi sääntelyn päivittäminen vastaamaan teknologista kehitystä on tarpeen. Tavoitteena on välttää sisämarkkinoiden hajanaistuminen ja se, että lainsäädäntö kehittyisi ajan myötä erilaiseksi eri jäsenmaissa.

Ehdotuksella pyritään osaltaan saavuttamaan myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (COM(2019) 640 final) tavoitteita ja nopeuttamaan vihreää ja digitaalista siirtymää erityisesti edistämällä puhtaan liikkuvuuden toteutumista.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotuksella muutettaisiin mittauslaitedirektiivin liitteitä I, IV, V ja VI sekä lisättäisiin mittauslaitedirektiiviin uudet liitteet V a ja VII a. Lisäksi liitteiden muutokset huomioitaisiin direktiivin soveltamisalaa koskevassa artikkelissa.

Mittauslaitedirektiivin liite I sisältää olennaiset vaatimukset, jotka mittauslaitteiden on täytettävä ja jotka soveltuvat lähtökohtaisesti kaikkiin mittauslaitedirektiivin soveltamisalaan kuuluviiin mittauslaitteisiin. Liitteen I säännöksiin ehdotetaan eräitä täsmennyksiä, minkä lisäksi liitteeseen I ehdotetaan lisättävän kolme uutta alakohtaa tuloksen näyttämistä koskevaan jaksoon 10. Uusia alakohtia sovellettaisiin kaasu- ja sähkömittareihin, sähköajoneuvojen

latauslaitteissa käytettäviin mittausjärjestelmiin ja paineistetun kaasun jakelulaitteissa käytettäviin mittausjärjestelmiin. Uudet säännökset mahdollistaisivat mittaustuloksen näyttämisen mittauslaitteen lisäksi etänäytöllä taikka kuluttajan tai loppukäyttäjän laitteella. Lisäksi tuloksen näyttämiseksi asetettaisiin tiettyjä muita vaatimuksia, kuten se, että esitetyt tiedot on voitava jäljittää metrologisesti valvottuun mittauslaitteeseen sekä se, että luvattomat muutokset on rekisteröitävä turvatoimilla.

Kaasumittareita ja tilavuuden muunnoslaitteita koskevaan mittauslaitedirektiivin liitteeseen IV ehdotetaan muutoksia, joiden tarkoituksena on ottaa huomioon vedyn ja muiden sellaisten kaasujen kasvava käyttö, joita voidaan käyttää vaihtoehtona perinteisemmille kaasuille, sekä älykkäiden kaasumittarien käyttöönotto. Liitteen merkittävin muutos on se, että mittaustuloksen voisi esittää tilavuuden tai massan mittayksiköjen lisäksi energiana.

Sähköenergiamittareita koskevaan liitteeseen V ehdotetaan muutoksia, joiden tarkoituksena on ottaa huomioon älykkäiden sähkömittareiden käyttöönotto. Muutoksella myös selvennettäisiin sitä, että liitteen vaatimuksia sovelletaan sekä vaihtovirtasähköenergiamittareihin että tasavirtasähköenergiamittareihin.

Lämpöenergiamittareita koskevaan liitteeseen VI ehdotetaan muutoksia, joiden tarkoituksena on sisällyttää liitteen soveltamisalaan jäähdytyslaitteiden lämpöenergiamittarit.

Mittauslaitedirektiiviin ehdotetaan lisättävän uusi liite V a, jolla vahvistettaisiin olennaiset vaatimukset sähköajoneuvojen latauslaitteissa käytettävälle mittausjärjestelmille.

Mittauslaitedirektiiviin ehdotetaan lisättävän uusi liite VII a, jolla vahvistettaisiin vaatimukset paineistetun kaasun jakelulaitteissa käytettävälle mittausjärjestelmille. Uutta liitettä ehdotetaan direktiiviin, koska paineistettujen kaasujen, kuten vedyn ja maakaasun, käyttö lisääntyy.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 114 artiklaan. Päätöksentekomenettely on tavallinen lainsäätämismenettely, jossa Euroopan parlamentti ja neuvosto kuulevat talous- ja sosiaalikomiteaa. SEUT-sopimuksen 114 artikla koskee sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja toimintaan liittyviä toimenpiteitä ja sen tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ja varmistaa lainsäädännön yhtenäinen soveltaminen unionissa.

Komissio katsoo, että tavoitteita yhtenäisten vaatimusten asettamisesta mittauslaitteille ja sisämarkkinoiden hajanaistumisen välttämiseksi ei voida saavuttaa yksin jäsenvaltioiden omin toimin, sillä tuotteet liikkuvat vapaasti sisämarkkinoilla jäsenvaltioiden välillä. Toisistaan poikkeavat kansalliset vaatimukset mittauslaitteille voivat myös aiheuttaa kustannuksia yrityksille ja siten heikentää sisämarkkinoiden toimintaa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotettua direktiivin oikeusperustaa on pidettävä asianmukaisena. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukainen.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Komissio ei ole tehnyt ehdotukseen liittyen vaikutustenarviointia, sillä komission mukaan kyseessä on pelkästään tekninen ja kohdennettu muutos, jolla mittauslaitedirektiivi mukautetaan

tekniikan kehitykseen. Komission mukaan ehdotus ei edellytä lisämäärärahoja Euroopan unionin talousarviosta.

Yleisesti ottaen yhtenäisten vaatimusten vahvistaminen mittauslaitteille vähentää talouden toimijoille aiheutuvia kustannuksia ja hallinnollista rasitusta, kun eri jäsenmaissa ei ole toisistaan poikkeavia vaatimuksia.

Suomessa sähköenergian mittauksen etäluentajärjestelmiä ja dynaamisen hinnoittelun mahdollistavia sähköenergiamittareita on käytetty jo vuosia. Etäluentajärjestelmissä tai mittaustuloksen siirrossa laskutusjärjestelmään sähköisesti ei ole havaittu sellaisia ongelmia, jotka edellyttäisivät metrologisen suojauksen ulottamista koskemaan niitä. Mittauslaitedirektiivin liitteeseen I ehdotetut säännökset saattavat kuitenkin ulottaa metrologisen suojauksen vaatimuksen mittaustuloksen tiedonsiirtoon laajemmin ja samalla laajentaa mittauslaitteen vaatimustenmukaisuuden osoittamisen velvoitteita. Suomalaisille laitevalmistajille tällaiset uudet vaatimukset voivat tarkoittaa laajempia vastuita ja siten suurempia kustannuksia vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa. Tämä riski koskee erityisesti älykkäiden sähköenergiamittareiden ja sähköajoneuvojen latauslaitteissa käytettävien mittausjärjestelmien valmistajia ja etäluentajärjestelmiä. Ehdotetut säännökset on kirjoitettu tavalla, joka mahdollistaa erilaiset tulkinnat vaatimusten laajuudesta ja siten mahdollistavat tulkintaerot eri jäsenmaiden välillä.

Kaasumittareiden vaatimukset eivät Suomen kannalta ole erityisen merkittäviä, sillä Suomessa kaasun käyttö kiinteistöissä on verrattain vähäistä eikä laitevalmistusta ole.

Direktiiviin ehdotetut muutokset edellyttäisivät muutoksia myös mittauslaitteita koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Ehdotus asettaa yrityksille ja talouden toimijoille, kuten mittauslaitteiden valmistajille, velvoitteita, jotka liittyvät mittauslaitteiden vaatimustenmukaisuuteen. Ehdotus sisältää säännöksiä, jotka edellyttävät toimijoilta erityisosaamista. Perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvataan jokaiselle oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Säännöksessä turvattua oikeutta rajoittavat useat tosiasialliset rajoitukset, kuten elinkeinonharjoittajan kyky myydä tuotteitaan ja palveluksiaan niin, että hän voi hankkia toimeentulonsa. Lisäksi työn, ammatin ja elinkeinon valinnan vapauteen kohdistuu oikeudellisia rajoituksia. Perustuslain 18 §:n 1 momenttiin sisältyvillä sanoilla ”lain mukaan” viitataan mahdollisuuteen rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla (PeVL 9/2005 vp). Elinkeinovapautta rajoittavan sääntelyn tulee täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset eli ehdotetun sääntelyn tulee olla täsmällistä ja vaatimukset rajoituksille hyväksyttäviä ja oikeasuhtaisia. Ehdotettujen vaatimusten taustalla on hyväksyttävät tavoitteet edistää esimerkiksi kuluttajansuojaa ja hyvän kauppatavan mukaista kaupankäyntiä.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Mittayksiköitä, mittalaitteita ja mittamenetelmiä koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 19 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Asetusehdotusten käsittely on alkanut EU:ssa neuvoston työryhmätasolla 12.12.2024. Käsittely on alkuvaiheessa.

Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaa sisämarkkinat ja kuluttajansuoja - valiokunta (IMCO).

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Luonnos U-kirjelmäksi on käsitelty kilpailukykyjaostossa (EU 8), energia ja Euratom -jaostossa (EU 21) sekä liikennejaostossa (EU 22) kirjallisessa menettelyssä 8.1.-10.1.2025.

10 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu ehdotukseen pääosin myönteisesti. Valtioneuvosto pitää kannatettavana sisämarkkinoiden kehittämistä siten, että edistetään markkinoille saatettavien mittauslaitteiden yhtenäisiä vaatimuksia eri jäsenmaissa ja poistetaan näin esteitä mittauslaitteiden vapaalle liikkuvuudelle. Mittauslaitedirektiivin soveltamisalan laajentaminen koskemaan paineistetun kaasun jakelumittausjärjestelmiä, jäähdytysenergian mittausta, tasavirtasähköenergiamittareita ja sähköautojen latausmittausta on kannatettavaa. Ehdotuksen tavoitteet ovat valtioneuvoston näkemyksen mukaan perusteltuja, mukaan lukien puhtaan liikkuvuuden edistäminen.

Valtioneuvosto pitää valitettavana, ettei komission ehdotukseen liity vaikutustenarviointia. Sääntelyn mahdollisiin vaikutuksiin ja yhtymäpintoihin muun lainsäädännön kanssa on syytä kiinnittää huomiota jatkoneuvotteluissa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että uusien teknologioiden kehittyminen ja mahdollisuudet hyödyntää alalla moderneja ratkaisuja on huomioitu ehdotuksessa. Sääntelyn teknologianeutraalisuuteen tulee kiinnittää huomiota myös jatkoneuvotteluissa.

Valtioneuvosto katsoo, että mittauslaitteille asetettavien vaatimusten osalta on tarpeen varmistaa, ettei niistä aiheudu toimijoille tarpeetonta taakkaa. Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti tiedonsiirrolle asetettaviin raskaisiin vaatimuksiin erityisesti tilanteissa, joissa mittaustuloksen luotettavuuden varmistaminen on mahdollista kevyemmin menettelyin.

Jatkoneuvotteluissa on tarpeen varmistaa, että uusi sääntely on täsmällistä ja selkeää, jotta myös sääntelyn kansallinen täytäntöönpano olisi riittävän yhdenmukaista eri jäsenmaissa ja voidaan saavuttaa keskeinen tavoite yhtenäisistä vaatimuksista mittauslaitteille.